

Původní národy

Téma:	Pralesy (a s nimi veškerá území nezasažená průmyslovou civilizací), práva původních obyvatel
Zařazení:	Aktivita navazuje a dále rozvíjí dílnu „Komu chutná prales?“. Dále se ale použít i samostatně v kontextu další výuky o deštných pralesích, příp. o lidských právech.
Cíle:	Studenti si uvědomí, že náš pohled na pralesy a potažmo přírodní zdroje je jen jeden z mnoha. Studenti porozumí významu pralesa pro jeho původní obyvatele. Studenti rozvíjí schopnost formulovat svůj názor a diskutují mezi sebou.
Typ aktivity:	Diskuze, práce s textem, jednoduchá hra
Velikost skupiny:	libovolná
Doba trvání:	Matka na prodej 10 min Práce s textem a tabulkou 35 min Indiánské argumenty 35 min
Pomůcky:	lístečky se zadáním „Matky na prodej“, jednotlivé buňky tabulky vytištěné či přepsané alespoň na formátu A6, velká Tabulka, do níž se budou lístečky lepit, překreslená na arch balicího papíru či na tabuli, (v případě varianty B, pouze kopie textů a pro každou skupinku jedna z části vyplněná tabulka), fixy, arch balicího papíru velikosti A3 pro každou skupinku, kopie textů <i>Matka Země a Indiáni proti pokroku?</i> (pro každého či do dvojice)
Zdroj:	Pike, G. - Shelby, D.: <i>Cvičení a hry pro globální výchovu 1</i> Mander, J.: <i>V nepřítomnosti posvátného</i> . Nakl. Doplněk, Brno, 2003 www.socioambiental.org/e www.survival-international.org

Postup:

1. Matka na prodej

- ✓ Vyzvěte žáky, ať se rozdělí do dvojic, ve kterých si rozumí. Jednomu ze dvojice dejte papírek se zadáním hry. Řekněte studentům, ať se řídí instrukcemi se zadáním a začnou hrát.

Instrukce:

Tvým cílem je za každou cenu koupit sousedovu matku. Máš k tomu veškeré finanční prostředky.

- ✓ Žák bez instrukce bude hrát sám sebe. Dejte jim dostatek času na hru. Až je většina hotová nebo až hra začne ztrácet dynamiku, průběh zastavte.
- ✓ Po ukončení je důležitá reflexe aktivity. Ptejte se studentů: *Jak jste se během aktivity cítili? Podářilo se některé dvojici uzavřít obchod? Jak blízko dohodě byly vyjednávací dvojice? Jaký byl smysl cvičení?*
- ✓ Prozradte, že „matka“ je metaforou. Napadne studenty čeho?
- ✓ Nechte někoho ze studentů přečíst nahlas a zřetelně následující citáty:
„Pokud máte lidi, které milujete, můžete zavřít oči a uvidíte je před sebou. Já mohu zavřít oči a pokaždé uvidím tuhle nádhernou Matku. I kdybych dnes oslepl, mohl bych vidět ji celou a každou její část. Tráva a stromy jsou její vlasy. Skály jsou její kosti, měkká vlhká půda jsou její svaly, řeky jsou její krev. Drobný májový deštík jsou její slzy. Jejím hlasu naslouchám v jemném horském vánku prodávajícím se mezi smrky a cedry. Naslouchám její písni. Naše

nádherná Matka je tak obrovská, že hory jsou pouhými vráskami na její tváři. Od počátku času se rozdávala veškerému životu. A když myslím na ty dva, na Otce a Matku, přemýšlím o nich jako o lidské rodině, neboť jsou rodiči veškerých věcí.“

(Tsonakwa, domorodec ze Severní Ameriky)

„Země je moje matka. Jako lidská matka mi země poskytuje ochranu a potěšení a uspokojuje mé potřeby – ekonomické, sociální, duchovní. U nás máme se zemí lidský vztah: matka – dcera – syn. Pokud nám někdo zemi odejme nebo ji ničí, cítíme bolest, protože my k zemi patříme a jsme její součástí.“

(Djiniyini Gondarra, australský domorodec)

- ✓ Zdůrazněte studentům, že matka je metaforou země, jak ji chápe většina původních obyvatel v nejrůznějších částech světa. Představa, že ji lze vlastnit, parcelovat a prodávat, je pro ně stejně absurdní a nesmyslná, jako se studentům zdál nesmyslný požadavek prodat svoji matku. Různé kultury chápou zemi odlišně, což se stávalo a stále stává zdrojem konfliktů mezi kulturami, nyní například v Brazílii.

2a. Práce s textem a tabulkou - varianta A pro mladší studenty

- ✓ Studenti si sednou do kruhu na židle, každý z nich dostane kopii textu „Matka Země“, který zároveň obsahuje písemné instrukce pro další práci.
- ✓ Zatímco studenti čtou, nalepte každému z nich na záda lepicím štítkem jeden z dílů tabulky. Podle počtu studentů uzpůsobte počet charakteristik. Pokud je studentů méně, vyberte podle vlastního uvážení ty, které Vám připadají nejzávažnější či nejzajímavější.
- ✓ Poté, co studenti dočtou, postupují podle instrukcí pod textem, hledají dvojici, diskutují a svém případu, uvádějí příklady, zařazují charakteristiku do tematického okruhu.
- ✓ Během toho, co studenti hledají dvojici, vyvěste na dobře viditelné místo *Tabulku k doplnění* s označenými sloupci a nadepsanými okruhy. Viz příklad.

technologické národy	původní národy	technologické národy	původní národy
EKONOMIKA		SPOL. KULT. USPOŘADÁNÍ, DEMOGRAF. CHARAKTERISTIKY	
		VZTAH K ŽP	
POLITIKA A MOC			
		NÁBOŽENSTVÍ A FILOSOFIE	
ARCHITEKTURA			

Příklad připravené Tabulky hlavních rozdílů. Výběr tematických okruhů i počet řádků (charakteristik v jednotlivých okruzích) je zcela na Vašem zvážení. Jednotlivé buňky by měly být minimálně velikosti A6, podle toho, na jak velké papíry přepíšete či vytisknete charakteristiky rozdané studentům.

(Pozor – počet řádků v každém okruhu musí přesně odpovídat počtu dvojic, které mají charakteristiku daného okruhu, u některých případů totiž nemusí být hned zřejmé, do kterého okruhu patří, dojde se k tomu posléze kombinací s ostatními případy a omezeným množstvím řádků v tabulce. V některém případě bude zařazení do okruhu zcela zjevné, v jiném sporné.)

- ✓ Až budou všechny dvojice hotovy, jednu po druhé vyzvěte, aby přečetly ostatním své charakteristiky a oba papírky nalepily do tabulky.
- ✓ Zdůrazněte studentům, že tabulka není v akademickém slova smyslu vědecká, vychází z Manderovi zkušenosti a do značné míry jde o věc názoru.
- ✓ Otázky pro studenty do krátké diskuze:
  - Souhlasíte s tím, jak je v tabulce naše společnost charakterizována?
  - Myslíte, že je autor objektivní ke společnostem přírodních národů, neidealizuje je?
  - Narazili jste na nějaké zajímavé příklady?
  - Je některá z charakteristik technologických národů, s níž nemáte zkušenost a tudíž nesouhlasíte?
  - Má někdo nějakou osobní zkušenost s přírodními národy?

2b. Práce s textem a tabulkou (varianta B pro starší studenty)

- ✓ Studenti dostanou k přečtení tentýž text, ovšem s jiným zadáním úkolu. Viz texty. Úkol budou plnit ve skupince po cca 4.
- ✓ Dostanou celou, nebo vybrané části tabulky podle vašeho uvážení a množství času (je také možné dát každé skupince jinou část tabulky – někomu životní prostředí, jinému ekonomiku atd.), ovšem tak, že v každém řádku je vyplněna pouze jedna z charakteristik.
- ✓ Skupinka se musí dohodnout na tom, jak charakterizovat národy, u nichž daná charakteristika vyplněna není, a svůj úsudek doplní do tabulky. Zdůrazněte studentům, že nejde vždy o protiklady, ale mnohdy spíše o celkově odlišné pojetí.
- ✓ Po uplynutí stanovené lhůty skupinky seznámí se svým výsledkem ostatní.
- ✓ Na závěr rozdejte studentům kopie původní Manderovi tabulky. Zdůrazněte, že tabulka není v akademickém slova smyslu vědecká, vychází z Manderovi zkušenosti a do značné míry jde o věc názoru. Otázky do diskuze stejně jako ve variantě A.

Tip na domácí úkol - esej: komentář k tabulce. – souhlasíte s tím, jak jsou technologické národy charakterizovány? Myslíte, že je autor objektivní ke společnostem přírodních národů, neidealizuje je? Jak si vysvětlujete skutečnost, že u přírodních národů (podle autora) převládá kooperace a prakticky neexistuje nadvýroba a u nás je to naopak? Rozsah zvolte podle vlastního uvážení.

3. Argumenty původních obyvatel

- ✓ Rozdělte studenty do skupinek po 4 – 5.
- ✓ Nejprve si všichni přečtou text *Indiáni proti pokroku?*
- ✓ Potom jim rozdejte fixy, archy balicího papíru a vysvětlete úkol: „Představte si, že jste skupinkou brazilských indiánů, váš kmen vás vyslal do Evropy, abyste zde informovali o vaší situaci, jak je popsáno v článku. Na papír sepište v poznámkách odpovědi na následující otázky:
  - Na koho byste se obrátili? (v České republice i na celoevropské úrovni)?
  - O kom si myslíte, že by vaši věc podpořil, kterých zájmových skupin byste se naopak obávali
  - Které argumenty byste použili?
  - Myslíte si, že udržení indiánského způsobu života má význam i pro nás Evropany? Pokud ano, jaký?
- ✓ Inspirací jim může být Tabulka hlavních rozdílů. Otázky mějte předem sepsány na tabuli. Na vypracování úkolu dejte studentům max. 10 minut.
- ✓ Po dokončení jednotlivé skupiny seznámí ostatní se svými odpověďmi, což může být plynulý přechod k závěrečnému shrnutí a diskuzi.
  - Shodují se jednotlivé skupinky, nebo naopak každá z nich k úkolu přistoupila výrazně jinak?
  - Zaměřovaly se skupiny převážně na vládní struktury nebo na občanskou společnost?
  - Začlenila některá skupinka do argumentů spotřebitelský aspekt?
  - Bylo pro ně snadné odpovědět na poslední otázku?
  - Inspirovali se při formulování odpovědi Manderovou tabulkou nebo úvodní hrou Matka na prodej?
  - Jak na poslední otázku o významu udržení indiánského způsobu života odpovídají sami Indiáni?
- ✓ Navažte na poslední otázku v předchozí diskuzi: někdo ze studentů může přečíst následující stanovisko:

„Můj synek se díval na televizi a začal hovořit o síle strojů. Viděl reklamu, která spojovala sílu s dětskou puškou. Rekla jsem mu, že to není žádná síla. Venku v přírodě mu ukážu, co to vlastně síla je... Tradiční indiáni uchovávají něco, co je důležité pro všechny. Pokoušejí se udržet zemi živou a zachovat rovnováhu ve světě. Někdy mám pocit, že to vůbec nechápete. Vy nám ve skutečnosti nepomáháte. My pomáháme vám.“

(Opégtaw Mataémóh, mladá indiánka z kmene Menomini z Wisconsinu, 6. prosince 1986 na konferenci v San Francisku, kde se sešli neindiánští aktivisté se zástupci indiánských kmenů.)

Přílohy

Matka Země (varianta A)

Pokud jste strávili nějaký čas mezi americkými Indiány, museli jste si všimnout, že jejich odpor k vyčerpávání přírodních zdrojů je vyjádřením snahy ochránit „Matku Zemi“. Toto označení nepoužívají pouze američtí Indiáni, ale i Austrálci, původní národy na tichomořských ostrovech, Indiáni z ekvádorských džunglí, Inuité z arktické Kanady a doposud jsem nenašel jedině původní společenství, které by nehovořilo o naší planetě jako o „Matce“. Všichni to míní doslova. Rostliny, zvířata, veškerý život, jak ho známe, je živěn z jejího prsu. Vykličili jsme v ní, jsme její součástí, narodili jsme se z ní a opět se v ní rozplyneme, aby u nás vzešel nový život.

Každá civilizace s takovým vztahem k Matce Zemi omezuje jednotlivce, kteří by chtěli půdu vlastnit nebo z ní dolovat, popřípadě ji prodávat. Takové myšlenky byly pro původní národy nepochopitelné až do doby, kdy se setkaly s pronikající západní civilizací.

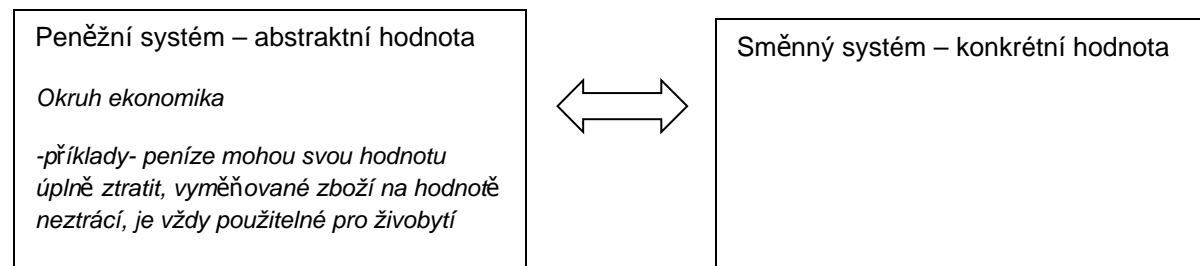
Propastný rozdíl v pohledu na svět mezi technologickými kulturami a původním obyvatelstvem připoutaným k zemi je hlavním důvodem mnoha konfliktů mezi oběma skupinami. Pro Američany je obtížné přijmout představu živé Země. A tak se této myšlence vysmíváme, stejně jako všem, kdo o ní vážně hovoří. Viděl jsem bělochy, jak se nahlas smějí, když mladí Indiáni vystupují na shromážděních a odsuzují budování nových dolů jako „zneuctění naší Matky, naší Země“.

Instrukce:

Tento text pochází z knihy amerického autora Jerryho Mandra V nepřítomnosti posvátného. Mander patří mezi nejnámější a nejvlivnější kritické společenské myslitele a občanské aktivisty ve Spojených státech. Původním vzděláním ekonom, v současnosti se teoreticky zabývá dopady technologického rozvoje na naši kulturu a životní způsob.

Během desetileté práce na této knize, sestavil seznam základních charakteristik, na nichž stojí většina společností původních národů a popsal, jaké charakteristika odpovídá každé z nich u tzv. technologických národů. Tak vznikla tabulka hlavních rozdílů.

Každý z vás má na zádech jednu buňku z této tabulky, buď charakteristiku původních, nebo technologických národů. Vaším úkolem je najít odpovídající charakteristiku z opačné skupiny, aniž byste se sami na lísteček dívali. Až najdete svou dvojici, ujasněte si, jak dané charakteristice rozumíte, připište na jeden z lístečků všechny příklady, či osobní zkušenosti, které Vás k tomu napadnou, a přilepte lísteček pod jeden z okruhů na tabuli: EKONOMIKA, POLITIKA A MOC, SPOLEČENSKO KULTURNÍ USPOŘÁDÁNÍ A DEMOGRAFICKÉ CHARAKTERISTIKY, VZTAH K ŽIVOTNÍMU PROSTĚDÍ, ARCHITEKTURA, NÁBOŽENSTVÍ A FILOSOFIE.

Matka Země (varianta B)

Pokud jste strávili nějaký čas mezi americkými Indiány, museli jste si všimnout, že jejich odpor k vyčerpávání přírodních zdrojů je vyjádřením snahy ochránit „Matku Zemi“. Toto označení nepoužívají pouze američtí Indiáni, ale i Austrálci, původní národy na tichomořských ostrovech, Indiáni z ekvádorských džunglí, Inuité z arktické Kanady a doposud jsem nenašel jedině původní společenství, které by nehovořilo o naší planetě jako o „Matce“. Všichni to míní doslova. Rostliny, zvířata, veškerý život, jak ho známe, je živěn z jejího prsu. Vykličili jsme v ní, jsme její součástí, narodili jsme se z ní a opět se v ní rozplyneme, aby u nás vzešel nový život.

Každá civilizace s takovým vztahem k Matce Zemi omezuje jednotlivce, kteří by chtěli půdu vlastnit nebo z ní dolovat, popřípadě ji prodávat. Takové myšlenky byly pro původní národy nepochopitelné až do doby, kdy se setkaly s pronikající západní civilizací.

Propastný rozdíl v pohledu na svět mezi technologickými kulturami a původním obyvatelstvem připoutaným k zemi je hlavním důvodem mnoha konfliktů mezi oběma skupinami. Pro Američany je obtížné přijmout představu živé Země. A tak se této myšlence vysmíváme, stejně jako všem, kdo o ní vážně hovoří. Viděl jsem bělochy, jak se nahlas smějí, když mladí Indiáni vystupují na shromážděních a odsuzují budování nových dolů jako „zneuctění naší Matky, naší Země“.

Instrukce:

Tento text pochází z knihy amerického autora Jerryho Mandra, V nepřítomnosti posvátného. Mander patří mezi nejznámější a nejvlivnější kritické společenské myslitele a občanské aktivisty ve Spojených státech. Původním vzděláním ekonom, v současnosti se teoreticky zabývá dopady technologického rozvoje na naši kulturu a životní způsoby.

Během desetileté práce na této knize, sestavil seznam základních charakteristik, na nichž stojí většina společností původních národů a popsal, jaké charakteristika odpovídá každé z nich u tzv. technologických národů. Tak vznikla tabulka hlavních rozdílů. Jeden z jejích řádků vidíte zde:

Technologické národy	Původní národy
Peněžní systém – abstraktní hodnota	Směnný systém – konkrétní hodnota

Ve skupince se zamyslete nad charakteristikami původních a technologických národů a doplňte prázdné buňky v dalších řádcích Tabulky hlavních rozdílů.

Tabulka hlavních rozdílů – návrh zadání varianty B (některé řádky byly zcela vynechány)

Technologické národy	Původní národy
EKONOMIKA	
	Přírodní zdroje jako půda, voda, nerostné suroviny nebo rostlinstvo nikdo soukromě nevlastní. Půda není na prodej. Dědické právo se nevyskytuje.
Zboží se vyrábí většinou na prodej, ne pro osobní potřebu.	
	Samozásobitelské cíle, zisk není motivem, nepatrná nadvýroba.
	Stabilní ekonomika. Koncept hospodářského růstu není znám.
Konkurence, výroba pro soukromý zisk. Výdělek založený na úkolu a výkonu.	Spolupráce, skupinová výroba.
Čas denně strávený prací: 8-12 hodin.	
	Na přírodu se pohlíží jako na „bytosť“; lidé se považují za její součást.
POLITIKA A MOC	
Hierarchické politické uspořádání.	
	Rozhodování obvykle spočívá v hledání konsenzu, na němž se podílí celý kmen.
	Přímá participativní demokracie; vzácné případy autokracie.
Koncept „státu“.	
SPOLEČENSKO-KULTURNÍ USPOŘÁDÁNÍ A DEMOGRAFICKÉ CHARAKTERISTIKY	
	Malé společnosti, všichni lidé se znají, nízká hustota obyvatelstva.
Patrilinéární rodová posloupnost.	
Nukleární rodiny s jedním nebo dvěma rodiči; existují též samostatně žijící jedinci.	
Obdiv k mladí.	

Dějiny jsou zaznamenávány v knihách a popularizovány v televizních dokumentech.	
VZTAH K ŽIVOTNÍMU PROSTŘEDÍ	
	Podpora životního způsobu v souladu s ekosystémy. Soulad s přírodou je normou. Pouze drobné přetváření přírody pro uspokojování bezprostředních potřeb: potrava, oděv, obydlí. Nevratné poškozování přírody se neodehrává.
Vysoce účinné technologie přetvářejí životní prostředí. Rozvoj v ohromném měřítku, zbraně zvyšují mnohonásobně ničivý potenciál člověka.	
	Celý svět je považován za živý organismus: rostliny, zvířata, lidé, skály. Člověk není považován za vrcholek pyramid, nýbrž za jeden z uzlů sítě života. Pěstují se vzájemně prospěšné vztahy s jinými formami života.
ARCHITEKTURA	
Stavební materiál se vozí ze vzdálených míst.	Stavební materiál se obvykle obstarává z místních zdrojů.
	Konstrukce staveb počítá s jejich zánikem v přírodě (s výjimkou pyramid stavěných jen menšinou Indiánů). Stavební materiál se v přírodě poměrně rychle rozkládá.
Ostré hrany. Půda překryta betonem.	Jemné rysy. Půda není kryta dlažbou.
NÁBOŽENSTVÍ A FILOZOFIE	
Monoteistický koncept jednoho boha mužského rodu, nebo ateismus.	
Lineární pojetí času upřené do budoucnosti; oslabování významu minulosti.	
	Mrtví jsou považováni za součást přítomnosti.
	Jednotlivci získávají poznatky z osobní zkušenosti.
Čas je měřen přístroji; pracovní rozvržení času diktuje, jak dlouho se musí provádět určené úkoly.	
	Společné sdílení a rozdávání hmotných statků.

Tabulka hlavních rozdílů – celá verze

Technologické národy	Původní národy
EKONOMIKA	
Soukromé vlastnictví je základem ekonomiky a vztahuje se na přírodní zdroje, půdu, možnost nakupovat i prodávat a na dědické právo. Vlastníkem může být i stát. Nejčastějším vlastníkem jsou korporace.	Přírodní zdroje jako půda, voda, nerostné suroviny nebo rostlinstvo nikdo soukromě nevlastní. Půda není na prodej. Dědické právo se nevyskytuje.
Zboží se vyrábí většinou na prodej, ne pro osobní potřebu.	Zboží se vyrábí pro svou užitnou hodnotu.
Nadvýroba; základním motivem je zisk. Hledisko prodeje velí vyvolávat „potřebu“, tak vzniká reklama.	Samozásobitelské cíle, zisk není motivem, nepatrná nadvýroba.
Imperativ hospodářského růstu si vynucuje zvyšování výroby, vyšší spotřebu zdrojů, rozšiřování trhů.	Stabilní ekonomika. Koncept hospodářského růstu není znám.
Peněžní systém - abstraktní hodnota.	Směnný systém - konkrétní hodnota.
Konkurence, výroba pro soukromý zisk. Výdělek založený na úkolu a výkonu.	Spolupráce, skupinová výroba.
Cas denně strávený prací: 8-12 hodin.	Čas denně strávený prací: 3-5 hodin.
Na přírodu se pohlíží jako na „zdroj“.	Na přírodu se pohlíží jako na „bytosť“; lidé se považují za její součást.
POLITIKA A MOC	
Hierarchické politické uspořádání.	Zpravidla nehierarchické; „náčelníci“ nemají donucovací pravomoc.
Ve většině případů je rozhodování v rukou výkonné moci, vlády většiny nebo diktatury.	Rozhodování obvykle spočívá v hledání konsenzu, na němž se podílí celý kmen.
Od parlamentních demokracií po autokratické systémy.	Přímá participativní demokracie; vzácné případy autokracie.
Centralizace: většina moci se koncentruje v ústředních orgánech.	Decentralizace: moc drží přímo lidé a jejich obce. (K nepočetným výjimkám patří Inkové, Aztékové a několik dalších národů.)
Právo je kodifikováno, sepsáno. Základní metodou uplatňování práva je sporný proces. Zákony vycházejí z antropocentrismu. Kriminální případy jsou souzeny cizinci, lidmi mimo komunitu. Koncept tabu není znám.	Právo se předává ústně. Sporný proces se nevyskytuje. Právo se vykládá v každém jednotlivém případě zvlášť. Východiskem je přirozené právo. Kriminální případy jsou souzeny sborem osob známých zločinci, členy komunity. Existují tabu.
Koncept „státu“.	Základem identity je „národ“.
SPOLEČENSKO-KULTURNÍ USPOŘÁDÁNÍ A DEMOGRAFICKÉ CHARAKTERISTIKY	
Velké společnosti; většina společností má vysokou hustotu obyvatelstva.	Malé společnosti, všichni lidé se znají, nízká hustota obyvatelstva.

Patrilineární rodová posloupnost.	Převážně matrilineární rodová posloupnost s některými výjimkami. Rodinný majetek se dědí po ženské linii.
Nukleární rodiny s jedním nebo dvěma rodiči; existují též samostatně žijící jedinci.	Rozšířené rodiny: společně žije více generací a často mnoho rodin.
Obdiv k mladí.	Úcta ke starým.
Dějiny jsou zaznamenávány v knihách a popularizovány v televizních dokumentech.	Dějiny se přenášejí ústním podáním a jsou uchovávány v paměti.
VZTAH K ŽIVOTNÍMU PROSTŘEDÍ	
Podpora životního způsobu, který překračuje meze přírody. Přírodní prostředí není pokládáno za vážnou překážku a dobývání přírodních zdrojů se bere jako klad, přetváření přírody je chvályhodné. Nerovnováha. Drancování zdrojů.	Podpora životního způsobu v souladu s ekosystémy. Soulad s přírodou je normou. Pouze drobné přetváření přírody pro uspokojování bezprostředních potřeb: potrava, oděv, obydlí. Nevratné poškozování přírody se neodehrává.
Vysoce účinné technologie přetvářejí životní prostředí. Rozvoj v ohromném měřítku, zbraně zvyšují mnohonásobně ničivý potenciál člověka.	Technologie s malými dopady na přírodní prostředí. Zbraně řádově nezvyšují ničivý potenciál člověka.
Na Člověka se pohlíží jako na pána tvorstva. Země se považuje za „mrtvou“.	Celý svět je považován za živý organismus: rostliny, zvířata, lidé, skály. Člověk není považován za vrcholek pyramidy, nýbrž za jeden z uzlů sítě života. Pěstují se vzájemně prospěšné vztahy s jinými formami života.
ARCHITEKTURA	
Stavební materiál se vozí ze vzdálených míst.	Stavební materiál se obvykle obstarává z místních zdrojů.
Stavby se konstruují tak, aby přežily své stavitele.	Konstrukce staveb počítá s jejich zánikem v přírodě (s výjimkou pyramid stavěných jen menšinou Indiánů). Stavební materiál se v přírodě poměrně rychle rozkládá.
Uspořádání prostoru má oddělovat a dávat soukromí.	Uspořádání prostoru má usnadňovat společné činnosti.
Ostré hrany. Půda překryta betonem.	Jemné rysy. Půda není kryta dlažbou.
NÁBOŽENSTVÍ A FILOZOFIE	
Oddělení duchovnosti od ostatních stránek života ve většině západních kultur (i když to neplatí v některých muslimských, hinduistických a buddhistických státech); odluka církve od státu; převládající filozofie v západních zemích je materialismus.	Duchovnost prostupuje všemi úkony každodenního života.
Monoteistický koncept jednoho boha mužského rodu, nebo ateismus.	Polyteismus odrážející přírodu, mužské i ženské přírodní síly, animismus.

Lineární pojetí času upřené do budoucnosti; oslabování významu minulosti.	Propojení minulosti a přítomnosti.
Mrtví jsou považováni za součást minulosti.	Mrtví jsou považováni za součást přítomnosti.
Jednotlivci získávají většinu poznatků ze sdělovacích prostředků, ze škol a od odborníků mimo rámec své bezprostřední zkušenosti.	Jednotlivci získávají poznatky z osobní zkušenosti.
Čas je měřen přístroji; pracovní rozvržení času diktuje, jak dlouho se musí provádět určené úkoly.	Čas je měřen na základě pozorování přírody; čas k práci nastává tehdy, když je zapotřebí ji udělat.
Spoření a hromadění hmotných statků.	Společné sdílení a rozdávání hmotných statků.

Indiáni proti pokroku?

V povodí Amazonky v Brazílii, Peru a Ekvádoru žijí tisíce Indiánů rozdělených do několika desítek národů, kteří až donedávna neměli kontakt s vnějším světem. Dnes jsou v situaci, kdy musí bojovat na život a na smrt proti útokům západní civilizace. Amazonie totiž byla označena za jedno z nejslibnějších území pro hospodářské využití. A i když se tento předpoklad později ukázal jako mylný, mezinárodní společnosti zde dostaly za podpory Světové banky zelenou pro vybudování tisíců kilometrů silnic, výstavbu nových měst, zatopení stovek kilometrů údolí a vymýcení stovek tisíců hektarů deštných pralesů.

Informace o tom, jak hrozivým tempem mizí deštné lesy, divoká zvěř i různé druhy místního rostlinstva, vyvolaly vlnu protestů na celém světě. Přes všechnu pozornost věnovanou těmto problémům si však sdělovací prostředky teprve nedávno všimly, že kromě rostlin a zvířat žijí v pralesích také tisíce Indiánů.

Jen v Brazílii je v povodí Amazonky rozptýleno více než 180 kmenů čítajících na 200 000 Indiánů. Při plánování hospodářského rozvoje se na ně ale vůbec nebere ohled. Pozornost médií se na tento region zaměřila až tehdy, když se při pronikání do indiánských oblastí skupiny setkaly s prvním ozbrojeným odporem – s luky a šípy. Západní média ovšem celou událost popisovala s počouchlým sarkasmem frázemi typu „Indiáni proti pokroku.“

S blížícím se koncem 20. století pochopili Indiáni v povodí Amazonky, co je čeká, a účinně začali svůj odpor organizovat. 700 amazonských kmenových vůdců, zastupujících různé kmeny se proto v roce 1989 sešlo v brazilské Altamiře, aby vypracovali společnou strategii. Pro některé kmeny tradičně bojující jeden proti druhému, to bylo vůbec první podobné setkání. Sdělovací prostředky tentokrát již nemohly omezit svá zpravodajství pouze na barvitý popis exotického oblečení jednotlivých indiánských kmenů, a tak přinášely i poměrně podrobné informace o boji Indiánů za jejich práva. Pro některé čtenáře byly tyto články vůbec prvními, v nichž se hovořilo o postavení Indiánů z povodí Amazonky.

V současnosti je nejvážnějším problémem Indiánů z deštných pralesů brazilský plán výstavby přehrad a vodních elektráren, který počítá s využitím prakticky všech vodních zdrojů v povodí Amazonky, což představuje pětinu využitelné vody celého světa. Ve snaze zablokovat tento projekt představitelé amazonských kmenů začali navštěvovat světová hlavní města a snaží se získávat vlády, bankéře a veřejnost pro tato svá stanoviska.

(Instituto Socioambiental; www.socioambiental.org)